

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie**

Kraków, dnia grudnia 2009 r.

**Pan
Jan Zawała
Dyrektor
Gimnazjum im. św. Brata Alberta
32-400 Gdów 1206**

P/09/069
LKR-410-30-04/2009

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przeprowadziła w Gimnazjum im. św. Brata Alberta w Gdowie (zwanego dalej Szkołą), kontrolę procesu kształcenia dzieci i młodzieży w zakresie wychowania fizycznego oraz uprawiania sportu w Gimnazjum w latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole podpisanym w dniu 20 listopada 2009 r. przez Pana Dyrektora, Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 ustawy o NIK przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

NIK ocenia pozytywnie proces kształcenia dzieci i młodzieży w zakresie wychowania fizycznego oraz uprawiania sportu w Gimnazjum w latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009 pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, które nie miały jednak większego wpływu na kontrolowaną działalność.

Powyższą ocenę ogólną uzasadniają następujące ustalenia i oceny szczegółowe.

1. W ocenie NIK Szkoła w kontrolowanym okresie zapewniła uczniom warunki organizacyjne, kadrowe i bazowe niezbędne do realizacji zajęć wychowania fizycznego, pomimo braku sali gimnastycznej. Szkoła zapewniła pełną możliwość realizacji przyjętych programów w oparciu o posiadaną infrastrukturę i sprzęt sportowy,

a kwalifikacje wszystkich zatrudnionych nauczycieli spełniały wymogi §3 rozporządzenia MENiS w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli¹. Realizowane plany nauczania, zarówno w odniesieniu do liczby godzin przedmiotu wychowanie fizyczne jak i podziału na grupy, były zgodne z przepisami rozporządzenia MENiS w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych².

2. Zdaniem NIK Szkoła zapewniała uczniom i nauczycielom bezpieczeństwo podczas prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Opracowano niezbędne regulaminy korzystania z auli (sali zastępczej) oraz boiska „Orlik” określające zasady zachowania bezpieczeństwa podczas prowadzonych zajęć, z którymi zostali zapoznani wszyscy uczniowie. W latach 2007/2008 i 2008/2009 dokonywane były okresowe kontrole budynku zgodnie z dyspozycją art. 62 ustawy Prawo budowlane³ oraz § 3 pkt 1 rozporządzenia MENiS w sprawie bezpieczeństwa i higieny⁴. Pokój nauczycieli wychowania fizycznego zgodnie z wymogiem § 20 cyt. rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny wyposażony był w apteczkę zaopatrzoną w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy i instrukcję o zasadach jej udzielania. Zrealizowany został również obowiązek przeszkolenia nauczycieli zajęć wf w zakresie udzielania pierwszej pomocy medycznej wynikający z treści § 21 ww. rozporządzenia.
3. NIK nie wnosi uwag do sprawowanego przez Pana Dyrektora nadzoru pedagogicznego nad pracą nauczycieli wf. Zgodnie z dyspozycją § 7 ust. 1 rozporządzenia MEN w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego⁵ opracowany został plan nadzoru, którego integralną częścią był plan hospitacji lekcji, w tym wychowania fizycznego. Plan powyższy został w pełni zrealizowany przez Pana Dyrektora poprzez przeprowadzenie obserwacji zajęć wszystkich zatrudnionych w szkole nauczycieli wf.
4. W ocenie NIK posiadane kwalifikacje oraz realizowane przez nauczycieli wf formy doskonalenia zawodowego dały wymierne efekty w postaci osiągniętych wyników w rywalizacji sportowej uczniów Gimnazjum, na poziomie zarówno gminy jak i powiatu oraz województwa.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz. U. Nr 155, poz. 1288, ze zm.).

² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15, poz. 142, ze zm.).

³ Ustawa Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 ze zm.).

⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.).

⁵ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych, kwalifikacji niezbędnych do sprawowania nadzoru pedagogicznego, a także kwalifikacji osób, którym można zlecać prowadzenie badań i opracowywanie ekspertyz (Dz. U. Nr 235, poz. 1703).

5. Na pozytywną ocenę Izby zasługuje również fakt zapewnienia uczniom zróżnicowanej oferty pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych, w ramach których odbywały się zajęcia Szkolnego Klubu Sportowego (piłka nożna, tenis stołowy, zespół cheerleadels, piłka siatkowa, unihock), wyjazdy na basen połączone z nauką pływania, treningi piłki siatkowej oraz wyprawy turystyczne. Szkoła pozyskała środki na realizację tych zajęć m.in. z Europejskiego Funduszu Społecznego, budżetu państwa w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich, organu prowadzącego oraz Miejskiego Ośrodka Sportowego w Wieliczce.
6. Uwagi NIK budzi brak niektórych uregulowań – w przyjętym przez Szkołę Przedmiotowym Systemie Oceniania (PSO) z wychowania fizycznego – wymaganych rozporządzeniem MEN o warunkach oceniania⁶. Analizowany PSO był sformułowany ogólnie; nie zawierał m.in. odniesienia do konkretnych umiejętności określonych w programach, dotyczących techniki poszczególnych dyscyplin sportowych, umiejętności utylitarnych oraz umiejętności związanych z organizacją zajęć ruchowych. Przyjęty w Szkole Wewnętrzny System Oceniania, również nie zawierał szczegółowych zapisów odnoszących się do wymagań edukacyjnych.

W kryteriach ocen sformułowane zostały, zgodnie z dyspozycją § 3 ust. 3 pkt 1 cyt. rozporządzenia o warunkach oceniania, wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania rocznych (semestralnych) ocen klasyfikacyjnych. Nie sformułowano jednak wymagań edukacyjnych niezbędnych do uzyskania ocen śródrocznych, co jest również wymagane ww. przepisem. Zdaniem NIK, postanowienia PSO z wf nie były nastawione na określanie poziomu i ocenianie postępów ucznia. W PSO nie stwierdzono uregulowań w zakresie dokonywania diagnozy (możliwości ruchowych) „na wejściu”, pomimo zapisu w programie nauczania w pkt treści kształcenia i wychowania, szczegółowe cele edukacyjne, obserwacja uzdolnień motorycznych: „*diagnoza uzdolnień na początku i na końcu etapu kształcenia*”. Wykazano sposoby (sprawdziany z poszczególnych dyscyplin sportowych, testy sprawności fizycznej, aktywność na zajęciach, odpowiedź ustna) sprawdzania opanowania przez ucznia wiadomości i umiejętności. Nie opisano, jaki wpływ na ocenę ma postęp uzyskany przez ucznia. Nauczyciele nie określili sprawdzianów, które będą wykonywane w celu określenia poziomu sprawności ucznia na początku roku szkolnego, w trakcie kształcenia i na początku etapu kształcenia z wf. Zgodnie z § 2 ust. 2 ww. rozporządzenia o warunkach oceniania osiągnięć edukacyjnych

⁶ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, ze zm.).

ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych. Ponadto, w myśl § 3 ust. 2 pkt 1 powołanego rozporządzenia, jednym z celów oceniania wewnątrzszkolnego jest informowanie uczniów o poziomie osiągnięć edukacyjnych oraz o postępach w tym zakresie. W § 41 Statutu Gimnazjum zamieszczono zapis o następującej treści: „*ocenianie wewnątrzszkolne osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli jego poziomu i postępów w opanowaniu wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej i realizowanych w szkole programów nauczania uwzględniających tę podstawę*”. Z powyższego zapisu wynika, że omawiana powyżej diagnoza powinna być dokonywana przez nauczyciela. Odnosząc się krytycznie do braku powyższych uregulowań, NIK przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia Pana Dyrektora, że nauczyciele organizowali ćwiczenia diagnozujące możliwości każdego ucznia, zgodnie z programem nauczania.

7. Z ustaleń kontroli wynika, że realizowane w kontrolowanych latach szkolnych programy i opracowany na ich podstawie plan dydaktyczny nie uwzględniały indywidualizacji pracy z uczniem z dysfunkcjami. W PSO nie opisano ponadto, w jaki sposób będzie oceniany wysiłek i wkład pracy ucznia w wywiązywaniu się z zadań (obowiązków) z wf, co w szczególności dotyczy osiągnięć uczniów z deficytem ruchowym. W rezultacie, zdaniem NIK, uczniowi mniej zdolnemu ruchowo nie wskazano, jak przy wkładanym wysiłku i postępach może on uzyskać kolejne, coraz wyższe oceny z wf.

W treści PSO w rozdziale IX „Sposoby dokumentowania osiągnięć uczniów” podano, że wyniki testów i sprawdzianów przechowywane są do końca roku szkolnego. Zapis ten nie zawiera jednakże informacji o sposobie dokumentowania osiągnięć.

8. NIK zwraca uwagę, że zarówno w przyjętym wewnątrzszkolnym systemie oceniania jak i przedmiotowym systemie oceniania nie stwierdzono zapisów pozwalających na stosowany przez nauczycieli system oceniania cząstkowego. W badanych przypadkach stwierdzono bowiem że:
 - w odniesieniu do dziesięciu grup, nauczyciel zamienił wynik z poszczególnych konkurencji na ocenę;
 - w sześciu grupach nauczyciel zamienił wyniki z wszystkich konkurencji na punkty, zsumował je i odpowiednio dla danego rocznika i płci uczeń otrzymał jedną ocenę cząstkową ze sprawdzianów lekkoatletycznych,

- w dwóch grupach stwierdzono brak wyników ze sprawdzianów (wystawiono oceny z poszczególnych konkurencji).

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o :

- 1) uszczegółowienie Przedmiotowego Systemu Oceniania,
- 2) opracowanie i wdrożenie sprawdzianów na początku roku szkolnego w celu określenia poziomu sprawności uczniów,
- 3) ujednolicenie sposobu dokumentowania osiągnięć uczniów.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się o przedstawienie przez Pana Dyrektora, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania ocen, uwag i wniosków oraz o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub o przyczynach ich niepodjęcia.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego Panu Dyrektorowi przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie, do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie ich rozstrzygnięcia.

Otrzymują:

1. Adresat
2. Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego NIK
3. Akta kontroli